

„Muži Novembra“ a ich vzťah ku komunizmu

Branislav Michalka

16. novembra 2019 ✚ *Politika*

Proti fašizmu áno a proti komunizmu nie?

Od politického prevratu v roku 1989 ubehlo 30 rokov. Stal sa z neho oficiálny štátny sviatok a v kalendári je označený ako Deň boja za demokraciu. Toto pozitívne sa tváriace označenie (nie proti niečomu, ale za niečo) ostro kontrastuje s iným sviatkom – Dňom víťazstva nad fašizmom. V druhom prípade sa ostentatívne ukazuje, že sa bojovalo proti niečomu, ako to už logicky z boja vyplýva. Táto disproporcía v označení dvoch výročí je zarážajúca o to viac, že termín „fašizmus“ je talianskeho pôvodu a upomína na špecifické talianske hnutie, ktoré si nikdy nenárokovalo, na rozdiel od komunizmu, na univerzálnu platnosť. Prečo oslavujú Slováci víťazstvo talianskych partizánov nad Mussolinim je teda záhadou, ale nakoniec nech si každý oslavuje, čo chce. My sa namiesto detinského oslavovania radšej pozrime bližšie na niektoré osobnosti Novembra 89.

Všetci, čo majú viac ako 30 rokov, ešte zažili éru komunizmu na Slovensku, či už len ako iskričky, t. j. pionierske embryá, alebo ako pionieri, zväzáci či dokonca členovia rodnej strany – KSS (či KSČ). Vedia teda dobre, že v novembri 1989 padol komunizmus, totalitný systém na rovnakej úrovni ako iné totalitné režimy: národný socializmus či fašizmus. Aj keď ten posledný menovaný bol z nich pravdepodobne škodlivý najmenej, a preto radowať sa z jeho porážky a zatajovať porážku komunizmu je každopádne čudné.

To nás nutne vedie k otázke: bol komunizmus skutočne porazený? Už len tá citlivá ohľaduplnosť s akou sa zachádza s pomenovaním 17. novembra je podozrivá. Prečo nemáme Deň boja proti komunizmu alebo Deň víťazstva nad komunizmom?

Foto: Václav Havel v roku 1969, zdroj: wikipedia.com

Všade samí disidenti

Možno preto, že súdruhovia marxisti vlastne nikdy neodišli a ani neboli porazení, len si nasadili „ľudskú tvár.“ Na Západe sa marxisti a neomarxisti úspešne etablovali do mocenských a vládnych štruktúr a dokonca aj do Cirkvi, takže tam o nejakom víťazstve nemôže byť ani reč. Na Východe dobre zorganizovali vlastnú „porážku“, osedlali si koníka ľavicovej liberálnej demokracie a veselo sa vydali do sveta s „ľudskou tvárou“

pomíňať a investovať kapitál, ktorý za socializmu nahonobili. Väčšina tváří slávneho „Novembra“ a ich potomkovia, ktorí v sebe objavili tiež podnikateľský a politický talent, boli totiž spätí s totalitnou sekulárnou marxistickou ideológiou a jej realizáciou.

Nemusíme tu zrovna spomínať zaslúžilého pracovníka KSS súdruha Kisku, otca súčasného „liberálneho konzervatívca“ a ex-prezidenta, či bývalého pána premiéra Fica, ktorý mal tú česť osobne nosiť stranícku legitimáciu. To sú dnes len tí najokatejší, o ktorých sa hovorí. V skutočnosti ale, až na niekoľko výnimiek, väčšina aktérov prevratu v roku 1989 patrila do týchto štyroch kategórií:

- a) členovia komunistickej strany – bývalí či aktuálni
- b) spolupracovníci tajnej polície ŠTB
- c) snaživí karieristi, vediaci, že to musia uhráť bez straníckej knižky, keby sa niečo obrátilo
- d) aktívni členovia SZM – Socialistického zväzu mládeže, ktorí nemali čas vstúpiť do KSS a tak zostali „čistí“ ako ľalie.

Vymenujme si aspoň len zopár predstaviteľov kategórií a) a d), aby bolo vidieť, že skutočne existovali a že o tom všetkom len nesnívame. Kategórie b) a c) sú ťažko uchopiteľné (viď napr. Ján Budaj, Ján Sucháň, Ivo Samson, Anton Srholec), pretože každý z dotýčnych bude tvrdiť, že ho donútili k spolupráci, alebo v prípade karieristu tvrdiť, že on chcel len pracovať a rozvíjať sa.

a) Alexander Dubček, Vladimír Mečiar, Michal Kováč, Rudolf Schuster, Ivan Gašparovič, Miroslav Kusý, Ľubomír Feldek, Peter Weiss, Eduard Kukan, Milan Čič a desiatky ďalších.

d) Ján Figel', Ivan Mikloš, Pavol Rusko, Mikuláš Dzurinda, Maroš Kramár, Jozef Oklamčák, Ondrej Dostál a nepreberné množstvo ďalších odhodlaných liberálov a demokratov dnešných dní.

Pozrime sa teraz na tri reprezentatívne postavy Novembra 89, ktoré symbolizujú tri kategórie aktérov: politika, oficiálneho umelca a disidenta. Tieto tri typy sa stali kľúčovými pre mediálnu prezentáciu nového režimu.

Zdroj: lidovky.cz

Alexander Dubček - zaslúžilý člen strany

Alexander Dubček bol niečo ako slovenský Chruščov. Mediálna figúrka vybraná mužmi v pozadí, snáď kvôli nevinnému úsmevu, ktorý pôsobil nekonfliktne a u kritickejších pozorovateľov vyvolával dojem desivej infantilnosti. Dejiny si dokážu niekedy zažartovať. On, predseda komunistickej strany, sa stal v hlavách zúfalých ľudí, otrávených neustálymi marxistickými sloganmi symbolom návratu k normalite a antiutópii. Vo svojej nevinnosti sa nikto nepýtal: ako sa vlastne dostal tento človek na vrcholný post organizácie, ktorá bola preslávená svojou brutalitou a krutosťou? Veď jeho súdruhovia boli poriadne potvory a karieristické

šielmy, ako sa mohol niekto taký nevinnučký ako Šaňko dostať hore? Veď za ním musel zostať rad súperov, ktorých pri šplhu po „namastenej tyči“ nutne odkopol dole.

V očiach dobrodusných Slovákov však dodnes predstavuje symbol opozície voči KSČ a ZSSR, čo je dokonale komické. Nič také totiž Dubček určite nemal v úmysle.

Už Dubčekov otec vykazoval zaujímavé životné postoje. Presvedčeným komunistom sa stal údajne už v USA a po návrate na Slovensko sa zapojil do práce v KSČ. V roku 1925 vycestoval s rodinou do Sovietskeho zväzu, kde očakával realizáciu utopických komunistických ideálov. Pozoruhodné je, že sa vracia v roku 1938, keď vzniká autonómne Slovensko, údajne z dôvodov neochoty prijať občianstvo ZSSR. S tým však kontrastuje okamžité zapojenie sa do ilegálnej činnosti KSS na území Slovenska, čo by svedčilo o tom, že realizácia komunistických ideálov v ZSSR ho nesklamala. Aká teda bola skutočná príčina jeho príchodu na Slovensko?

Synovia Július a Alexander tiež vstúpili do ilegálnej KSS, Alexander už ako 18-násť ročný. Spoločne sa zúčastnili aj povstania proti Slovenskej republike. Po vojne očakávala Alexandra Dubčeka skvelá kariéra v KSS a totalitnom komunistickom režime, ktorá ale kontrastuje s tak populárnou prezentáciou Dubčeka ako tolerantného a demokraticky zmýšľajúceho človeka. Posúďme sami: už v roku 1952, ako 31 ročný pôsobil v UV KSS v Bratislave, v časoch najbrutálnejšieho stalinizmu. V roku 1953 ho povýšili na vedúceho tajomníka Krajského výboru KSS v Banskej Bystrici. Že by súdruhovia nevedeli, komu zverujú funkciu? Nezabúdajme, že to bola doba brutálnych čistiek, udávania a perzekúcie. Ako sa správal súdruh Dubček, keď ho vyhodnotili natoľko pozitívne, že ho nakoniec poslali do Moskvy (!), aby sa tam doučil (1955 – 1958), pravdepodobne s výhľadom na budúcu kariéru, v politických vedách? Predtým, samozrejme, nezabudol absolvovať jeden z najťažších vedných odborov na Vysokej škole politickej ÚV KSČ a stal sa z neho „doktor sociálno-politických vied.“ Po návrate v roku 1958 sa stal vedúcim tajomníkom ÚV KSS, od roku 1963 prvým tajomníkom.

Vidíme tu kariéru vzorného stalinistu v 50. rokoch, ktorý sa raketovo derie k moci, zatiaľ čo okolo neho vládne teror, umierajú kňazi a rehoľnícky, roľníkom berú polia a odvážajú ich do táborov a baní, kresťanov prenasledujú na každom kroku, ale, čuduj sa svete: vedúci tajomník kraja a nakoniec celého Slovenska o tom asi nič nevedel a na ničom sa nepodieľal!

Nebudeme zaťažovať čitateľov fraškou roku 1968, ktorý bol s veľkou pravdepodobnosťou len ďalšou skladačkou do mozaiky rozkladu kresťanskej civilizácie v 60. rokoch a nie návratom starých čias, ako si to niektorí kresťania vysnívali. Podobne ako aj rok 1989.

Dubček v roku 1989 predstavuje modelový druh marxistu, ktorý sa poučil z toho, že kresťanskú civilizáciu treba rozkladať rafinovane a nie tupou silou. Či skôr v jeho prípade – bol poučený. Spolu s ostatnými vylúčenými členmi komunistickej strany tak predstavovali záruku kontinuity marxizmu v strednej Európe a hrádzu proti hrozbe kresťanskej kontrarevolúcie. Že z nej mali súdruhovia strach, o tom svedčia neustále výkriky ľavicových intelektuálov o hroziacej „čiernej totalite“, ktorú sa im však s pomocou ochotnej liberálnej kresťanskej demokracie podarilo odvrátiť.

Dubček ako predseda parlamentu predstavoval dokonalý symbol kontinuity marxistického a ľavicového vládnutia na Slovensku, ako aj vo vtedajšom Československu.

Foto: A. Dubček, zdroj: cs.wikipedia.org

Ľubomír Feldek

Po modelovom type polepšeného stranického funkcionára bez minulosti (porovnaj varianty: Miroslav Kusý, Marián Čalfa, Rudolf Schuster) bolo treba predložiť masám trošku ľúbivejšiu sortu revolučného idolu – umelca. Umelca známeho, takého, čo bol na výslni v komunistických médiách, vizuálne rozpoznateľného, takého, aby nikto nebol prekvapený a nekládol otázku: kto to je, ale naopak, aby sa ľudia v prvom záchveve radosti potešili: hurá, aj tento ide s nami!

Typickou ukážkou je Ľubomír Feldek, básnik a spisovateľ, člen KSS, vysoký funkcionár v komunistickom Zväze slovenských spisovateľov a autor oslavných básničiek na Brežneva, Lenina či zjazdy komunistickej strany, oslavovateľ perestrojky a Majakovského a nakoniec bojovník proti slovenskému nacionalizmu, milovník liberalizmu. Vskutku pozoruhodné salto mortale. Dopad bol však šťastný a nikto si krk nezlomil. Stačí mať tú správnu orientáciu a hneď ide v živote všetko ľahšie.

Hneď na začiatku novembra 1989 sa Feldek správne zorientoval, či skôr – bol dobre informovaný, a hneď ho bolo vidieť na tribúnach. Rozhorčeným hlasom búšil do komunistov, ako by sa dovtedy pred nimi schovával v katakombách. Spolu s ostatnými umelcami, štedro platenými služobníkmi komunistického režimu (herci, režiséri, maliari, sochári, spisovatelia) si overili, že žiadne skladanie účtov nebude a že môžu pokojne tvoriť a parazitovať na daniach obyčajných poplatníkov, ktorí nemali to šťastie a nestali sa umelcami.

Ľud odchovaný pop-kultúrou (50. – 80. rokov), ktorej sa nevyhol ani komunistický Východ, naopak podporoval ju so zámerom ovplyvňovania nás, bol už plne vo vleku mentality sekulárnej adorácie celebrit. Ich modly a fetiše z televíznych obrazoviek, časopisov a kníh im boli predhodené ako návnada a uspávací prášok. Je vskutku otázne, koľko ľudí by sa vtedy podarilo dostať na námestia, pokiaľ by sa na tribúnach neobjavili ľudia ako Feldek, Kňažko and co. Umelci poslúžili marxistom takto aj v tej najkritickejšej chvíli. Zachovali kontinuitu.

Feldek predstavuje klasickú ukážku polepšeného ľavicového umelca a oportunistického karieristu zároveň. Tiež pochopil, ako mnohí jeho kolegovia, že budúcnosť neomarxizmu je na Západe, v Bruseli a v New Yorku a že tam sa rodí nová ochrana proti kresťanským čiernokňažníkom a klérofašistom. Šťastlivo prekonal v pražskom závetrí dobu nacionalizmu začiatkom 90. rokov a po nezáujme českého štátu financovať jeho náročnú rodinu, sa vrátil na Slovensko, na veľkú potechu tupého a tmárskeho slovenského bačo-mužíka, ktorý sa opäť môže radostne skladať na jeho štátom dotovanú tvorbu.

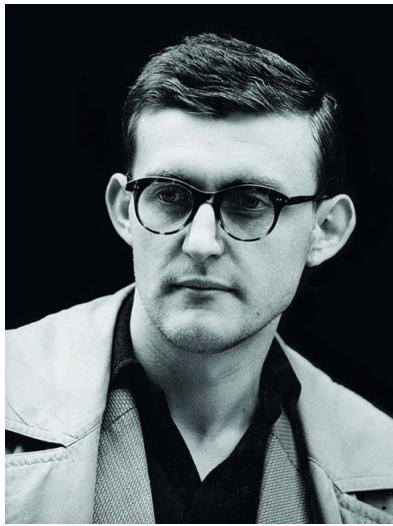

Foto: Ľ. Feldek

Václav Havel

Posledným modelovým variantom osobnosti nového režimu, ktorý predhodili organizátori davu boli disidenti, ktorí boli prezentovaní ako niekto trvalo odporujúci komunistickému režimu. Samozrejme, kontinuita ľavicových názorov musela byť zachovaná a preto bol vybraný vzorový typ ľavicového intelektuála, ako ho popísal aj Paul Johnson vo svojej známej knihe Intelektuáli. Tento typ predstavoval kontinuitu s výdobytami neomarxistickej kultúrnej revolúcie na Západe a brzdu voči príliš konzervatívnym trendom, ktoré by mohli hroziť v reakcii na pád komunistickej utópie.

Václav Havel predstavoval skutočne ideálny prototyp. Bohémске pozadie jeho života, kontakty na pop-kultúrny underground a celú atmosféru 60. rokov, ktorá zidealizovaná a glorifikovaná do absurdnosti predstavovala v ikonografii neomarxistov zlatú dobu „rozpínavosti mysle“.

Aký bol skutočne postoj Václava Havla ku komunizmu? V roku 1948 keď budil režim nádeje a optimizmus u značnej časti českej mládeže sa ani Václav Havel od režimu nijako ostentatívne nedištancoval. Autor Daniel Kaiser v najrozsiahlejšom Havlovom životopise píše, že Havel už v roku 1949 vstúpil do ČSM a chodil po ulici v modrej zväzáckej košeli, čo bol jav u antikomunistov zaiste ojedinelý. Dokonca aj v dobe stalinistických súdnych procesov o sebe tvrdil, že je stúpencom socializmu. A tieto názory si udržal s tým, že sa označoval za socialistu „mravného“, čo v preklade do normálneho jazyka znamená, že podobne ako Gramsci a iní neomarxisti vedel, že najprv treba rozložiť kresťanskú morálku a potom príde revolúcia sama.

Podľa Kaisera kontaktovala ŠtB Havla už okolo roku 1954 a udržovala s ním kontakt počas celého trvania socializmu. Na rozdiel od iných detí režimom prenasledovaných ľudí, sa dostal na atraktívnu vysokú školu ČVUT a školu pre svoj nezáujem opustil. Nebola teda pravda, že mu režim neumožnil študovať. Jeho

divadelné hry (napr. Záhradná slávnosť) kladne hodnotili v komunistických novinách akými bolo Rudé právo. Taktiež cestoval do kapitalistického zahraničia v čase, keď to pre iných obyvateľov bolo vylúčené.

Celkový charakter života predurčoval Havla na ľahké ovládanie agentami ŠtB. Či s nimi spolupracoval vedome alebo si myslel, že „vľúdnosťou najďalej zájde“ je otázne. Mnohí sa prikláňajú k variante, že spolupracoval aktívne a mal za to isté výhody. Každopádne prax v novembri 1989 svedčí o tom, že ovocie, ktoré dozrelo na strome tzv. revolúcie, bolo dlhodobo ošetrované a pestované v skleníkoch ŠtB. Záruky, ktoré dostali komunisti od Havla, kontinuita ich ľudí pri moci a predovšetkým myšlienková kontinuita neomarxizmu dáva tušiť, že išlo o vysokú hru, o ktorej bežní, radoví disidenti nemali ani potuchy.

Z toho pramenila neskoršia zlosť a predstava o zrade občana Havla. V skutočnosti však Havel nikdy nezradil svoj socialistický „mravný“ ideál, ktorý ho nakoniec spájal aj s predchodcami na poste československého prezidenta: Masarykom a Benešom.

Spor bol vedený o podobu socializmu a marxizmu, o to, či bude stalinistický alebo „s ľudskou“ a neomarxistickou tvárou, nie o to, či sa vrátia staré časy. Tie boli v predstavách všetkých rozhodujúcich aktérov dokonale pochované.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/muzi-novembra-a-ich-vztah-ku-komunizmu/>